

napjainkra valószínűleg Európa legkisebb személyzetű akadémiai központi könyvtárává zsugorodott.

A piacgazdaság térhódítása más vonatkozásban is sújtotta a könyvtárat. "In hoc signo" egyebek között

- ki akarták hagyni a cseh köteles példányok szolgáltatásából, amit csak hosszas utánajárással lehetett megakadályozni;
- a postaköltség drasztikus megemelkedése miatt vissza kellett fejlesztenie a nemzetközi cserét, ami még így is meglehetősen komoly összegeket tépett le a gyarapítási keretből (ugyan ki gondol a jelenleg is hatályos nemzetközi konvencióra, amely kimondja, hogy "a szerződő államok mindent megtesznek annak érdekében..., hogy a csereszervek a lehető legkedvezményesebb tarifákat élvezzék, mégpedig függetlenül az igénybe vett közlekedési eszköztől");
- az új vámjogszabályok nem ismerik azt a korábbi kivételt, hogy a könyv- és folyóirat-forgalom nem esik vámeljárással alá, s ezért előbb-utóbb ellehetetlenül a könyvtár nemzetközi könyvtárközi kölcsönzése, a bürokratikus eljárás miatt ui. képtelenség a visszatérítési határidőket betartani;
- a könyvtárosi fizetések már-már a létminimum határát súrolják (egy példa: 6 éves gyakorlattal havi 2300 korona).

Ezek az egy könyvtárral kapcsolatban felemlegetett, de sok vonatkozásban a szlovák könyvtárügy

egészére vonatkozó tények arra a kijelentésre készítik a cikk szerzőjét, hogy a szlovákiai sajtó és szak-sajtó korántsem mutatja be teljes mélységében a szlovák könyvtárügy, benne a tudományos és szak-könyvtárak válságát.

Ebben az elkendőzésben a könyvtáros közvélemény is hibás, mert ugyan miért nem ír a problémákról, miért tesz úgy, mintha minden rendben lenne?

Végül a cikk szerzője még egy dologról ír: "És még nem is érintettem az elhelyezési problémákat. Önöktől még nem követelt senki hatalmas bérösszegeket azért a bérleményért, amelyben közszolgálatot látnak el? Önöket még nem fosztották meg a restitúció keretében egyetlen épülettől sem? Önöknek még nem kellett soha áthurcolkodniuk alkalmatlan elhelyezésekre? Az önök állományának raktározása megfelel-e a szakmai állományvédelmi normatívának? Önök nem ismerik a penésszel megtámadott állomány riadalmát? Önök szerencsés emberek. A Szlovák Tudományos Akadémia Központi Könyvtárában dolgozó harminc kollégájuk már megismerte, úgymond a saját bőrén tapasztalta meg a felsorolt problémák mindegyikét."

/HORVÁTHOVÁ, M.: Kolegovia, vy nemáte v knižniciach ziadne problémy? = Knížnice a informácie, 24. köt. 5. sz. 1992. p. 216–219./

(F. T.)

FÁK és Oroszország

Születőfélben az oroszországi automatizált tudományos-műszaki információs rendszer

Arra, ami a Szovjetunió Országos Tudományos-Műszaki Információs Rendszeréből (GSNTI = Gosudarstvennaâ sistema naučno-tehničeskoj informacii) és az Országos Automatizált Tudományos-Műszaki Információs Rendszerből (GASNTI = Gosudarstvennaâ avtomatizirovannaâ sistema naučno-tehničeskoj informacii) Oroszország területén megmaradt, kell felépíteni az Oroszországi Automatizált Tudományos-Műszaki Információs Rendszert (ASNTIR = Avtomatizirovannaâ sistema naučno-tehničeskoj informacii Rossii), ahogy ezt az orosz kormány 536 sz. rendelete előírja.

Az előjelek nem kedvezőek: a legfejlettebb információs technológiával rendelkező köztársasági információs rendszerek nem mutatnak érdeklődést a kooperáció iránt; felbomlottak a stabil regionális kapcsolatok, pl. a Baltikum és Oroszország között; a Szovjetunió Tudományos Akadémiájához tartozó információs és könyvtári hálózat is nehézségekkel küszködik. Az Akadémia keretében a szervezeti kérdések megoldatlansága a kutatóintézetek, terve-

zőirodák finanszírozatlanságához és következképpen az információs szolgálatok felszámolásához vezet. Ez olyan intézményeket is érint, mint a VINITI és a Szovjetunió Tudományos Akadémiájának Természettudományi Könyvtára, az INION.

Az 1991-ben végbement lényeges szervezeti változások a következők: a Szovjetunió Tudományos és Műszaki Állami Bizottságát egyesítették az Orosz Tudományos és Felsőoktatási Állami Bizottsággal. Foglalkozik-e majd ez a szervezet az információs rendszer fejlesztésével, és főleg tudja-e finanszírozni, egyelőre nincs eldöntve. Az azonban máris tény, hogy a meglévő információs szolgálatok fenntartási problémáira a bizottság nem fordít elég figyelmet, ezért körükben általános hanyatlás figyelhető meg (munkaerő, gyarapítási keret, valutakeret stb.). Az újonnan létrehozott Orosz Hírközlési Minisztériumnak sincs informatizálási programja. Mivel ide elsősorban hírközlési szakembereket vettek fel, fő fejlesztési területe a számítástechnikai hálózatok kialakítása lesz. Az egyetlen szervezet, amely továbbra is

kormány szinten áll ki a tudományos-műszaki információs rendszerek fejlesztése mellett, a *Rosinformresurs Egyesülés*. A vezető információs intézményeknek e szervezet irányításával kell kidolgozniuk, és a kormány elé terjeszteniük az átmeneti időszakra az ASNTIR létrehozásának és fejlesztésének programját.

Az ASNTIR jövője szempontjából mindenekelőtt azt kell megvizsgálni, hogy a GSNTI és a GASNTI fejlődési tendenciáiból mi marad meg és erősödhet.

1. Nyilvánvaló, hogy az információgyűjtésnek és -feldolgozásnak a tudományos-műszaki információs szolgálatokban és könyvtárakban folytatódnia kell, de a tudományos-műszaki információkon kívül a kereskedelmi, műszaki-gazdasági, jogi, szociális stb. információk gyűjtését-feldolgozását is fel kell vállalni. Ez utóbbiak egy részét ugyan korábban is feldolgozták, de hasznosításuk fakultatív volt, és nem kereskedelmi alapokon ment végbe. Gyakorlati értelemmel kell szert tennie az innovációs közvetítésnek, amivel korábban nehezen és nem szívesen foglalkoztak. A hagyományos tudományos-műszaki információs szolgálatok új versenytársai lesznek a számítógépes erőforrásokkal jól ellátott intézmények, pl. a Tudományigényes és Információs Technológiák Nemzetközi Tőzsdéje, a moszkvai INNOTEK Innovációs és Fejlesztési Központ, az Információs és Telekommunikációs Nemzetközi Tőzsde stb. Ez utóbbi tagjai között megtalálható az INION, a VNIIPAS, az NTMIK és a korábban kizárólag katonai célokra használt Istok-K kommunikációs hálózat. A szervezet célja a külkereskedelmi kapcsolatokkal rendelkező intézményekről és az iparvállalatok termelési potenciáljáról szóló információk gyűjtése és kereskedelmi alapú terjesztése.

2. Várható a kereskedelmi alapokon folytatott információs elemző tevékenység kibővülése és elmélyülése, új elemző szervezetek kialakítása, ezek hálózatba fogása. Az információs elemző központok létrehozása 1989–1990-ben kezdődött. Napjainkra befejeződött az orosz kormány és a Legfelső Tanács elemző részlegeinek kialakítása, és az orosz elnök szakértői csoportjainak megszervezése. Ezek fő feladata az operatív, hiteles és komplex információval való ellátás. A GASNTI szervezeti-technológiai feltételei alkalmasak arra, hogy az ehhez szükséges bonyolult információgyűjtést megoldják. Például az INION hivatkozási technológiával fel tudja tárni a tudományos frontokat és a növekedési pontokat. A Tudományelemző Központ tudománymetriai szakértői vizsgálatokat, kutatási helyzetelemzéseket kínál, és a sztenđer szolgáltatások mellett vállalkozik új információelemzési modellezési technológiák kidolgozására is.

3. Időszerűvé válik a tudományos-műszaki, kereskedelmi, konjunkturális, problémaorientált, műszaki-gazdasági, szociális, jogi, politikai, közvetítői és tőzsdei információk forrásainak a korábbinál hiánytalanabb felkutatása.

4. Elképzelhetetlen az előrehaladás az információs piac jogi háttérének biztosítása, a szerzői jogra, szellemi tulajdonra, az adatbázisok terjesztésére stb. vonatkozó törvények kidolgozása nélkül. Kialakulóban van a köztársaság automatizált jogi információs rendszere.

5. Az információs erőforrások elérése az állami információs szervezetek esetében sem oldódott meg, de hiányzik az információterjesztéssel foglalkozó magán- és vegyes vállalatoknál is. Az információs piac a tudományos-műszaki információs szférában lassan fejlődik. Jóval gyorsabb a tőzsdei hálózat kialakulása, ahol az alkuszok használhatják az elektronikus postát.

Oroszországnak az eddig kimunkált *informatikai koncepciók* közül is ki kell választania a legmegfelelőbbet. A választék a következő:

1. A VNIISI által kidolgozott koncepció az informálás fő feladataként az életszínvonal növekedését fogalmazza meg. Szabad hozzáférést biztosít a szociális és politikai információhoz, ami aktívabbá teszi a társadalom valamennyi rétegének részvételét az életfontosságú kérdésekben hozandó döntésekben, vitákban. Az első szakaszban (1989–1990) a társadalom információs igényeinek kialakításához és kezdeti kielégítéséhez a társadalmi, gazdasági és műszaki feltételeket kellene (kellett volna) megteremteni. Ez a koncepció az első szakaszban nem számol eléggé a tudományos-műszaki információs szolgálatokkal és a könyvtárak hálózatával. Ennek a hálózatnak az információs infrastruktúra fejlesztését kell elősegítenie, amit a koncepció szerint csak a második szakaszban (1993–1996) lehet megvalósítani. A harmadik szakasz (1997–2000) a társadalom alapvető információs igényeinek kielégítését, a nemzetközi információs munkamegosztásban való egyenrangú részvételt irányozza elő.

2. Az Ukrán Tudományos Akadémia Kibernetikai Intézete által kidolgozott koncepció abból indul ki, hogy informatizálás nélkül nem lehetséges a társadalom gyökeres átalakítása; javítani kell az információ minőségét: pontosságát, hitelességét, aktualitását, elérhetőségét; az információnak aktív cselekvésre kell ösztönöznie; a számítástechnikai és informatikai eszközöket intellektualizálni kell, az informatizálást pedig humanizálni. Ebben az elképzelésben a tudományos-műszaki információs szolgálatok és a könyvtárak feladata a társadalom informatizálásra való felkészítése, a tömeges tudományos propaganda, az általános információs képzés, a számítástechnikai és informatikai kultúra kialakítása volna.

3. A volt Számítástechnikai és Informatikai Állami Bizottság kutatóintézetének koncepciója inkább mérnöki jellegű. Ebben aktív szerepet szánnak a tudományos-műszaki információs szolgálatoknak, nevezetesen a szakemberképzésben. A társadalom informatizálásának ezt az Állami Bizottság irányításával kidolgozott általános koncepcióját még a Szovjetunió Minisztertanácsa hagyta jóvá. A

tudományos-műszaki információs szolgálatokat ez a koncepció az információs infrastruktúra részeként kezeli, megtartja a GSNTI és a GASNTI rendszerszemléletű felépítését. Hasznosítása az ASNTIR létrehozására és fejlesztésére irányuló program rendszerszemléleti részében kívánatos.

Milyen változatok valósulhatnak meg Oroszországban a régiből az újba való átmenet közben?

1. Folytatódik az információs struktúrák leépülése, miközben csak figyelemmel kísérésükre és kommentálásukra kerül sor. Ez a folyamat a következőkből áll:

- ▶ a GSNTI és a GASNTI szervezeti, funkcionális és technológiai felépítését hagyják szétesni, mérsékelt részvétel az orosz nemzeti információs politika alakításában;
- ▶ az információs termékek és szolgáltatások piacának spontaneitására bízása, az állami szerek beavatkozásának elkerülése;
- ▶ a külföldi könyvek beszerzésére szolgáló valutakeret csökken, a vezető könyvtárak és adatbázis-előállítók elszigetelődése a nemzetközi közösségtől, ami az orosz információs rendszert a nemzetközi rendszerek "információs túszáva" teszi;
- ▶ a minőség további hanyatlása a felhasználók információellátásában, aminek következtében tovább csökken a tudományos kutatások színvonala, és a legalkotóbb korban lévő szakemberek külföldre vándorolnak; a megmaradó kutatók, tervezők, felső- és középiskolai oktatók társadalmilag védtelenekké válnak;
- ▶ passzív részvétel a kialakuló üzleti körök információellátásában, és a GSNTI-nek a fejlett információs infrastruktúrán kívüli, autonóm létre ítélése;
- ▶ a tudományos-műszaki információs piac spontán alakulása, elszigetelve a rohamosan fejlődő üzleti információs piactól; a tudományos-műszaki információs szolgálatok és rendszerek rendkívül alacsony szintű finanszírozása a pénzügyi válságban lévő állam részéről;
- ▶ a tervezett és a már működő üzleti és pénzügyi információs rendszerek aktív és a nemzetközi normák szerint elégséges finanszírozása külföldi partnerek által; az üzleti információs források és terjesztési eszközök külföldi rendszerek és központok által történő monopolizálásának lehetősége;
- ▶ a tudományos-műszaki információs szolgáltatásokat nyújtó struktúrák teljes szétesése, miközben a piacon így keletkező vákuumot az aktív külföldi partnerek töltik be, akik monopolizálják a tudományos-műszaki információs piacot;
- ▶ az orosz felhasználóknak a külföldi rendszerek és központok által történő információellátásában a kritikus alacsony szint mesterséges fenntartása; Oroszország biztos bekerülése a gyengén fejlett országok sorába, és nemcsak az információs technológia terén.

2. Sikerül minimális erőforrásokat biztosítani az Oroszország területén lévő információs struktúráknak. Ez a folyamat nagyrészt az előző változattal egyezik meg, de a következő kiegészítésekkel:

- ▶ a külföldi kiadványok beszerzésére fordítható valuta a korábbi (bár már akkor is versenyképtelen) szinten marad; a hagyományos információs termékek és szolgáltatások gyenge minőségűek; nincs lehetőség a kormány, a parlamenti és az elnöki szervek információs-elemző kiszolgálására;
- ▶ spontán részvétel Oroszország üzleti köreinek tájékoztatásában, jelentéktelen kapcsolatok kialakulása az üzleti információt feldolgozó partnerekkel;
- ▶ megmaradnak a GASNTI felső szintjén lévő információs szolgálatok és rendszerek az összes információs szolgálat és könyvtár számának lényeges csökkenése mellett; megmarad a korábbi GSNTI és GASNTI szervezeti felépítése; az adatbázisok és adatbankok tematikája és összetétele hagyományos marad, miközben meghatározhatatlan a többi köztársaságban lévő partnerek viselkedése, akiket a külföldi bibliográfiai és faktografikus adatbázisok használatára fognak csábítani;
- ▶ a GSNTI képviselőinek fakultatív részvétele Oroszország információs politikájának kidolgozásában, minimális részvétel az alapvető törvények előkészítésében.

Az itt leírt változat részleges irányításához 60–70 millió rubel szükséges.

3. Az ASNTIR létrehozását aktív információs politika kifejtése révén lehet elősegíteni. Ez a változat is sok negatív folyamatot tartalmaz az 1. és 2. változathoz, de alapvetővé válhatnak a GSNTI szétesését megállító, és az ASNTIR információs struktúrává alakulást ösztönző lépések. Így

- ▶ a Rosinformresurs energikus tevékenysége révén lelassul a GSNTI és a GASNTI esése; támogatást kapnak az oroszországi információs szolgálatok egyesítésére irányuló szervezési és tudományos módszertani intézkedések; minimális finanszírozásban részesülnek a Miniszttertanács 536. rendeletének megfelelő tevékenységet folytató szervezetek; elsőként a VINITI-ben és a GPNTB-ben centralizáltan feldolgozott külföldi kiadványok beszerzésére kerül valuta;
- ▶ javaslatcsomag készül az Orosz Legfelső Tanács elemzőinek és képviselőinek elemző információval való ellátására; egyesülnek az egyes szervezetek és elemző szakemberek szétforgácsolt erői, kialakul a képviselőkkel, képviselőcsoportokkal az információs-technológiai kapcsolat; az információelemző központok hálózatát a magas szintű felhasználók elemzésekkel való ellátásának sajátosságait figyelembe véve vezetik be;
- ▶ a javasolt reális innovációk és a területi tudományos-műszaki információs központok

és akadémiai intézmények hálózatában az "Innováció" adatbank létrehozása képezi a tudományos-műszaki és kereskedelmi kapcsolatok alapját az iparvállalatok megreformálási és a kisvállalkozások fejlesztési problémáiban. Ez nagymértékben lehetővé tenné az átmeneti időszak pénzügyi kérdéseinek megoldását (az információs helyzetnek ezeket a vonatkozásait nehéz prognosztizálni, mivel az innovációk információellátásában csekély tapasztalattal rendelkező tudományos-műszaki információs szolgálatoknak nemcsak az innovációk létezéséről kell tájékoztatniuk, hanem elő is kell segíteniük azok bevezetését legalább szervezési szinten);

- a tudományos-műszaki információs intézetek és könyvtárak szakértőiből, az Orosz Hírközlési Minisztérium és a Tudományos, Technológiai és Felsőoktatási Állami Bizottság képviselőiből létrejöhet az Orosz Információs Tudományos Tanács, amely kidolgozná az oroszországi információs rendszer létesítésének és fejlesztésének programját, előkészítené az orosz elnök e vonatkozásban kiadandó rendeletét stb. Ebben az irányban az 536. rendelet az első lépésnek tekinthető;

- javaslatok készülnek az ügynöki irodák és a tőzsde közvetítői információiról, kidolgozzák a "tudományos-műszaki információs szolgáltatási tőzsde" automatizált információs technológiáját.

A megvalósításhoz évi 160 millió rubel szükséges (30 millió az orosz kormány, 50 millió a Tudományos-Ipari Szövetség, és 80 millió az orosz tőzsdei struktúrák részéről).

A GASNTI megreformálásának átmeneti időszakában a helyzetet bonyolítja, hogy az információs szolgáltatások között megtalálhatók az eddig nem igényelt és nem ajánlott *elemző szolgáltatások*. Az igényeknek korábban mindenekelőtt a kormányzati struktúrák és szakértői csoportok, a Legfelső Tanács és a kormány elemző szervei részéről kellett volna jelentkezniük. Persze: a képviselők elemző információ iránti jelenlegi igényei is rendszertelenek, véletlenek, nem időtállóak. Mindennek az oka nem abban keresendő, hogy a Legfelső Tanács információelemzői nem lennének eléggé hozzáértőek vagy lelkiismeretesek, hanem abban, hogy az elemző szakemberek és az általuk kiszolgálóak között nehezen alakulnak ki az információs technológiai kapcsolatok. A Legfelső Tanács problémaorientált adatbankját egyébként nem lehet a GASNTI infrastruktúrájától elkülönítve létrehozni, minthogy egyedül a benne meglévő információs szolgálatok képesek a legfelső szintű felhasználók egyéni információellátására.

Az információelemző központok lehetséges kormányzati felhasználói a következők: Orosz Parlamenti Központ, Orosz Politikai Intézet, Parlamenti Könyvtár, Információs Kutató Intézet, az Orosz Elnök Könyvtára. Ezenkívül elnöki rendelettel létrejön a társadalmi-gazdasági problémák elemző információval való ellátását végző szakértői csoport is.

E szakértői csoport megkapja, elemzi és rendszerezi a gazdasági és társadalmi problémák helyzetéről és fejlődési tendenciáiról szóló információkat, értékeli hitelességüket és teljességüket, szakértői vizsgálatokat végez az elnökhöz érkező javaslatokról. Továbbá: szakértői előrejelzéseket állít össze az állami irányító szervek által hozott döntések lehetséges következményeiről; részt vesz a társadalmi-gazdasági kulcsproblémák társadalmi vitáiban; jelentéseket, heti áttekintéseket készít az elnöknek. A csoport vezetője havi részletes jelentésben számol be a társadalmi-gazdasági helyzet fejlődéséről. Különösen fontos problémák esetén a csoporton belül időleges munkacsoportok alakíthatók. Ebben az esetben a tudósok és a szakemberek az információelemző központok hálózatában egymást kiegészítve szerepelnek.

Támogatni kell azt a javaslatot is, amelyet a Rosinformresurs Egyesülés a hagyományos és nem hagyományos információelemző tevékenységek koordinálására dolgozott ki. Nyilvánvaló, hogy a területi információelemző központok hálózata csak az akadémiai intézetek elemző szerveinek és az NTMIK elemző központjainak részvételével képezheti a kormány, a parlamenti és elnöki szervek elemző információellátását végző külső rendszerét.

Az átmeneti időszakban egy ilyen elemző hálózat létrehozása és fejlesztése az egyik leghatékonyabb eszköz ahhoz, hogy a kormánysszervezetek felfigyeljenek az ASNTIR-ben "újrafogalmazandó" GASNTI problémáira és ellátottságának hiányosságaira.

A VINITI információelemző központja két osztott hálózattal áll: a belsőből és a külsőből. A belső hálózat a tudományos szerkesztőségeket és a speciális információval dolgozó egyéb osztályokat tartalmazza. A külső hálózat azokból az elemző szervezeti egységekből áll, amelyekben az információt az akadémiai intézetek elemzői dolgozzák fel. A munka ideiglenes munkacsoportokra épül. Ezenkívül működnek a kormány szintet kiszolgáló elemző csoportok (pl. a "rendkívüli állapot" témában), a katonai, belügyi szervezeteket kiszolgáló, a vezető szakembereket közvetlenül segítő csoportok, valamint az egyedi szolgáltatást megfizetőket kiszolgálók.

A VINITI-ben három nagy adatbázist hoznak létre: "Közvetítés" (előzetes információk az állandó és eseti felhasználók által igényelt elemző szolgáltatásokról), "Tudományos problémák", "Innovációk". A tudományos szerkesztőségekben személyi számítógépekre viszik a referálást végző szakemberek adatait, így könnyen ki lehet választani az adott területen a megfelelő végzettségű szakértőt. Az alap- és alkalmazott kutatási irányokban a szakértői testület nem csak az akadémiai intézetek ellátására-kiszolgálására alakul. A VINITI-ben már vannak tisztán kereskedelmi alapon működő egységek is, amelyek ideiglenes munkacsoportokat működtethetnek. Az elemzéssel foglalkozó szervezeti egységek helyi adatbázisai: "Szakértők", "Problémák", "Elemző anyagok". Az információelemző központ fő célja, hogy koordinálja a

szakértők és a kormánysszervek szakértői közötti információelemző kapcsolatokat.

Az eddig előadottak tekintetbevételével az ASNTIR-t a következő *alapelveken* lehetne (kellene) *létrehozni és működtetni*:

1. ASNTIR szervezeti felépítése dinamikus, az információs igények változására orientált, figyelembe veszi a társadalom alapvető problémáinak prioritását és a meglévő finanszírozási rendszert. A szervezeti felépítés állandó és változó részből áll.
2. Az állandó rész, az információs rendszerek és szervezetek felső szintje nem változtatja szervezeti-funkcionális felépítését (ez főleg a Legfelső Tanács, az elnök és a kormánysszakértők információs rendszereire vonatkozik). A középső és az alsó szint (a kutatóintézetek, tervezőirodák, főiskolák stb.) információs rendszerei állandó és változó információs kapcsolatokkal rendelkeznek. Az állandó kapcsolatok az együttműködés során alakulnak ki (pl. az adatbázis-előállítók és -szolgáltatók között). A változó kapcsolatokat az adott probléma információellátását magukra vállaló szervezetek alakítják. Ezek ideiglenes jellegűek, és a probléma megoldásával megszűnnek.
3. Az alsó és középső szintű irányításhoz az adatbázisok tematikus elvre épülnek.
4. A kormánysszintű intézmények és feladatok számára, valamint ágazati és akadémiai szinten az adatbázisok problémaorientáltak.
5. A problémaorientáltság és az ágazatközi tájékoztatásra szolgáló szervezeti felépítés feltételezi a társadalomirányítási feladatok kitűzésének és elemzésének korai szakaszában a probléma információs modellezését és feltárását.
6. Az információs kapcsolatok és struktúrák önkéntes, kereskedelmi részvételre épülnek a kidolgozandó jogszabályok szerint.
7. Az adatbázisok összetételét, az információs kapcsolatokat és struktúrákat a következő kritériumok határozzák meg: mentesítés az ideológiáktól; áttérés a piaci viszonyokra; a monopolhelyzet megszüntetése az információs erőforrások létrehozásában és felhasználásában; párhuzamos állami, magán- és vegyes struktúrák létrehozása; külföldi cégek bevonása az információs technológiák kidolgozásába és bevezetésébe stb.
8. Az ASNTIR-be tartozó adatbázisok finanszírozása állami, magán- és vegyes forrásokból történik.

9. Az információs technológiát, az információs, nyelvi, szoftvertámogatást a nemzetközi szervek, elsősorban az ISO követelményei határozzák meg. Ezen a területen a GSNTI információs szolgálatai sok tapasztalatot szereztek.

Végül az *átmeneti időszak programjára* az alábbiakat lehet/kell javasolni:

1. A Legfelső Tanács, a kormány és az elnök szakértői, elemző és szervezési csoportjainak információellátása a legújabb információs technológiát használó problémaorientált adatbázisokkal.
2. Oroszország üzleti köreinek információs elemző ellátása kereskedelmi, konjunkturális, tőzsdei és közvetítői információk feldolgozása révén.
3. A nagy iparvállalatok privatizálási folyamatainak elemző és közvetítői informálása. A "Privatizálás" adatbázis létrehozása a Tudományos Ipari Szövetséggel együtt.
4. A belső tudományos-műszaki információs piac kialakítására irányuló program kidolgozása és megvalósítása. A nemzetközi piacra való kijutás útjainak keresése.
5. Az "Oroszország informatizálása" program kidolgozása és megvalósítása.
6. A már meglévő, hálózati üzemmódban elérhető bibliográfiai és faktografikus adatbázisok minőségének javítását és versenyképességének fokozását célzó program kidolgozása és megvalósítása (az adatbázis-előállítók valutaellátása a kiadványok beszerzéséhez, a korszerű információs technológiák bevezetése).
7. A "Törvényhozás a tudományos információs tevékenységben", a "Törvényhozás az információs piacon" alprogram kidolgozása és megvalósítása.
8. A köztársaságok közötti és nemzetközi kapcsolatok fejlesztésére irányuló alprogram kidolgozása és megvalósítása.
9. Képzési program a tudományos információs tevékenységek új irányaihoz.
10. A köztársaság, a területek, járások, városok irányítási folyamatainak információelemzésekkel történő feltárása.

/TEREŠENKO, S. S.: Problemy sozdaniá Avtomatizirovannoj sistemy naučno-tehničeskoj informacii Rossii. = Naučno-tehničeskaja Informacija, Ser. 2. 12. sz. 1991. p. 7–16./

(Viszocsekné Péteri Éva)

Törvénytervezet az orosz állami tudományos-műszaki információs rendszerről

A FÁK-beli helyzetre jellemző, hogy a korábbi birodalmi gondolkodást és tervezést Oroszországban is mindinkább köztársasági szintű gondolkodás és tervezés váltja fel. További, de már az egész volt KGST-

régióval közös jellemző a törvényekben való hit, illetve ennek folyamánként a legkülönbözőbb társadalmi tevékenységek törvényi szabályozásra való intenzív törekvése.